

מספר פנימי: 564961-4451
**נספח מס' כ-693/א'
(פ/20/1451)**

הצעת חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (תיקון מס' 18), התשע"ח–2018

הצעת חוק זו נדונה בכנסת בקריאה הראשונה ביום ח' באדר התשע"ז (6 במרס 2017), והועברה לוועדת הכספים.

הצעת החוק מוגשת – ללא הסתייגויות – לקריאה השנייה ולקריאה השלישית ביום י"ב בתמוז התשע"ח (25 ביוני 2018).

להצעת החוק לא הוגשו בקשות רשות דיבור.

יוזמים: חברי הכנסת קארין אלהרר, איציק שמולי, דב חנין, תמר זנדברג, מירב בן ארי, שלי יחימוביץ', משה גפני, איתן כבל, יעל גרמן, אורלי לוי אבקסיס, יפעת שאשא ביטון, יעקב מרגי, מיקי לוי, חיים ילין, נורית קורן

הצעת חוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית

מספר פנימי: 564961-4451
נספח מס' כ-693/א'
(פ/20/1451)

חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (תיקון מס' 18), התשע"ח-2018

1. הוספת פרק ה'2 בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998¹ (להלן – החוק העיקרי), אחרי סעיף 19סח יבוא:

"פרק ה'2: הלוואה לדיור לאדם עם מוגבלות מקצרת חיים

19סט. (א) בפרק זה –
לאדם עם מוגבלות
מקצרת חיים

"אדם עם מוגבלות מקצרת חיים" – אדם עם מוגבלות שאקטואר ממונה הכיר במוגבלות שיש לו ככזו שעלולה לקצר את תוחלת חייו לעומת תוחלת חיים ממוצעת בתקופה העולה על שלוש שנים, ובלבד שהאקטואר הממונה קבע שתוחלת החיים של האדם עם המוגבלות עולה על חמש שנים;

"אקטואר ממונה" – אקטואר שמונה בהתאם להוראות שקבע הממונה לעניין זה;

"גוף פיננסי" – גוף מהגופים המנויים בפסקאות (1) עד (3) להגדרה "גוף פיננסי" בחוק בנק ישראל, התש"ע-2010², או גוף אחר שקבע שר האוצר, בצו, לעניין פרק זה;

"חוק הפיקוח על הביטוח" – חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981;

¹ ס"ח התשנ"ח, עמ' 152; התשע"ח, עמ' 535.
² ס"ח התש"ע, עמ' 452.

"מבטח" ו"הממונה" – כהגדרתם בחוק הפיקוח על הביטוח.

(ב) לא יסרב גוף פיננסי שנותן הלוואות לדיור לתת הלוואה לדיור לאדם עם מוגבלות מקצרת חיים, אם מתקיימים כל אלה:

(1) הבקשה להלוואה לדיור היא לאחת ממטרות אלה:

(א) רכישת דירה יחידה כהגדרתה בסעיף 9(ג1ג)(4) לחוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963³, והוראות סעיף 9(ג1ג)(2) לחוק האמור חלות על אותו אדם;

(ב) רכישת קרקע לבנייה עצמית או בנייה עצמית, ואין לאותו אדם נכס אחר נוסף על הקרקע לבנייה העצמית או על המבנה שייבנה בבנייה העצמית;

(2) האדם עם מוגבלות מקצרת חיים עומד באותם תנאים להלוואה שהגוף הפיננסי מציע לאדם ללא מוגבלות, והוא הציג לגוף הפיננסי אישור על כך שרכש פוליסת ביטוח חיים לאדם עם מוגבלות מקצרת חיים כאמור בסעיף 19ע.

(ג) סכום ההלוואה לדיור שייתן גוף פיננסי לפי הוראות סעיף זה יהיה לפחות פי שניים מסכום ביטוח החיים לאדם עם מוגבלות מקצרת חיים לפי סעיף 19ע(ג)(2), ולכל היותר מיליון שקלים חדשים; ואולם, גוף פיננסי רשאי להסכים לתת הלוואה בסכום גדול יותר ואדם עם מוגבלות מקצרת חיים רשאי לבקש מגוף פיננסי כי סכום ההלוואה יהיה קטן יותר.

³ ס"ח התשכ"ג, עמ' 156.

(ד) הציע גוף פיננסי לאדם עם מוגבלות הלוואה לדיור, והודיע האדם עם מוגבלות לגוף הפיננסי כי פנה למבטח במטרה לרכוש ביטוח חיים לפי הוראות סעיף 19ע(ב)(1) וכי קיבל תשובה מאת המבטח לפנייתו כאמור, תוארך הצעת הגוף הפיננסי בעשרה ימים נוספים.

(ה) תקופת החזר ההלוואה לדיור לפי סעיף זה תהיה 15 שנים; ואולם, גוף פיננסי רשאי להסכים לתקופת החזר ארוכה יותר ואדם עם מוגבלות מקצרת חיים רשאי לבקש מגוף פיננסי כי תקופת החזר תהיה קצרה יותר.

(ו) החזר ההלוואה לדיור לגוף הפיננסי יהיה בתשלומים חודשיים בלבד, והגוף הפיננסי אינו רשאי לקבוע בהסכם ההלוואה לדיור כי פירעונה של ההלוואה כולה יהיה רק בתום תקופת ההלוואה; ואולם, גוף פיננסי ואדם עם מוגבלות מקצרת החיים רשאים להסכים שפירעון ההלוואה יהיה במספר תשלומים שנתיים שכל אחד מהם יהיה עבור מספר חודשים במצטבר.

(א) לא יסרב מבטח שמוכר ביטוח חיים למטרת הלוואה לדיור למכור פוליסת ביטוח חיים כאמור לאדם עם מוגבלות מקצרת חיים, עקב מוגבלותו, אלא בכפוף להוראות סעיף 19לה והוראות סעיף זה.

ביטוח חיים לאדם 19ע.
עם מוגבלות
מקצרת חיים לשם
נטילת הלוואה
לדיור

(ב) (1) פנה אדם עם מוגבלות למבטח במטרה לרכוש ביטוח חיים לשם נטילת הלוואה לדיור כאמור בסעיף 19סט, יודיע לו המבטח, בכתב, על הסכמתו או סירובו לבטחו בביטוח חיים, בתוך 15 ימי עבודה מיום קבלת מלוא הנתונים הנדרשים מהאדם עם המוגבלות; החלטת מבטח כאמור תתבסס על החלטת אקטואר ממונה, על סמך הנתונים שהועברו אליו על ידי המבטח, אם האדם הוא אדם עם מוגבלות מקצרת חיים.

(2) לא הודיע מבטח לאדם עם מוגבלות על החלטתו בתוך 15 ימי עבודה, יהיה זכאי האדם עם המוגבלות לקבל ביטוח חיים מאותו מבטח בתנאים שהמבטח מציע לאדם ללא מוגבלות.

(3) הממונה רשאי להורות על תקופה קצרה יותר למתן החלטה לפי סעיף קטן זה.

(ג) (1) סירב מבטח למכור לאדם עם מוגבלות מקצרת חיים פוליסת ביטוח חיים לשם נטילת הלוואה לדיור, בהתאם להוראות סעיף 19 לה וסעיף קטן (ב), יציע המבטח לאותו אדם לרכוש ביטוח חיים לאדם עם מוגבלות מקצרת חיים.

(2) ביטוח חיים לאדם עם מוגבלות מקצרת חיים יהיה בסכום השווה למחצית יתרת סכום ההלוואה לדיור שהציע גוף פיננסי לאותו אדם לפי הוראות סעיף 19ס"ט(ג) ולכל היותר 500,000 שקלים חדשים; ואולם, מבטח רשאי להסכים לבטח את האדם עם מוגבלות מקצרת חיים בסכום גדול יותר ואדם עם מוגבלות מקצרת חיים רשאי לבקש שסכום הביטוח יהיה קטן יותר.

(3) על החלטת מבטח לסרב לבטח אדם עם מוגבלות מקצרת חיים לפי הוראות פסקה (1) יחולו הוראות סעיף 19לה, בשינויים המחויבים; להודעה על החלטה כאמור יצרף המבטח הסבר בכתב לכך שהחליט שלא לבטח את האדם עם המוגבלות או לתת לו יחס שונה כמשמעותו בסעיף 19לה, תמצית של בסיס הנתונים או תמצית של המידע שעליהם התבסס בהחלטתו, הסבר על זכותו של האדם עם המוגבלות לפנות לממונה כדי שיבדוק את ההחלטה לסרב לבטחו כאמור והסבר בדבר האפשרות שרשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון תבדוק באופן מדגמי את החלטתו; כמו כן יציין המבטח את זכותו של אדם עם מוגבלות מקצרת חיים שרכש ביטוח חיים לאדם עם מוגבלות מקצרת חיים לבקש סיוע חודשי מהמדינה לפי הוראות סעיף 19עא.

(4) תקופת האכשרה לביטוח חיים לאדם עם מוגבלות מקצרת חיים כאמור בסעיף קטן זה תהיה 2.5 שנים.

(ד) (1) הממונה, לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת כמשמעותה בחוק הפיקוח על הביטוח, רשאי לקבוע הוראות בדבר תנאים שבחווה ביטוח חיים לאדם עם מוגבלות מקצרת חיים לפי סעיף זה וניסוחם, ובכלל זה מבנה פוליסת ביטוח החיים וצורתה, לרבות הוראות לעניין האותיות בפוליסה, ובכלל זה הוראות לעניין הגודל המזערי של האותיות כאמור, היחס בינן ובין השטח שבו נכלל המידע ואופן כתיבתן והצגתן, וכן רשימת תנאים מהותיים בפוליסה, הבלטתם ואופן ניסוחם, לרבות החובה לצרף מסמך נפרד לגביהם; הוראות לפי פסקה זו יפורסמו ברשומות.

(2) הסדר הסותר תנאי שיש לקבעו על פי הוראות שנקבעו כאמור בפסקה (1) לא ינהגו לפיו, ויראו כאילו הותנה במקומו התנאי שיש לקבעו כאמור, זולת אם ההסדר הוא לטובת המבוטח; אין בהוראה זו כדי לגרוע מאחריותו הפלילית של המבטח.

- סיוע חודשי 19עא. (א) אדם עם מוגבלות מקצרת חיים שנטל מהמדינה לאדם עם מוגבלות מקצרת חיים ברכישת דירה
- הלוואה לפי הוראות סעיף 19סט ורכש ביטוח חיים לאדם עם מוגבלות מקצרת חיים לפי הוראות סעיף 19ע, זכאי לקבל מהמדינה סיוע חודשי להלוואה לדיור בסכום הנקוב בחלק א' לתוספת החמישית, בכפוף לכך שהתקיימו בו אמות המידה לפי הוראות סעיף קטן (ג), כל עוד הוא מבוטח בביטוח חיים כאמור, ובכלל זה בשל כך שפוליסת ביטוח החיים כאמור לא בוטלה, או כל עוד ההלוואה לדיור שניתנה לו לא בוטלה או לא נפרעה במלואה; פסק אדם עם מוגבלות מקצרת חיים להיות מבוטח, בין היתר בשל כך שפוליסת ביטוח החיים כאמור בוטלה, או שההלוואה לדיור שניתנה לו בוטלה או נפרעה במלואה, תיפסק זכאותו לסיוע מהמדינה כאמור בסעיף זה מהמועד שבו פסק להיות זכאי לביטוח חיים או מהמועד שבו ההלוואה לדיור שניתנה לו בוטלה או נפרעה במלואה, לפי המוקדם, וסכומים ששולמו לו לאחר אותו מועד יושבו למדינה.
- (ב) תקציב לסיוע לפי סעיף קטן (א) ייקבע בסעיף תקציב משרד הבינוי והשיכון בחוק התקציב השנתי בסכום כולל שלא יפחת מהסכום הנקוב בחלק ב' לתוספת החמישית; לעניין זה, "סעיף תקציב" – כהגדרתו בחוק תקציב שנתי כמשמעותו בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה–1985.
- (ג) שר הבינוי והשיכון ושר האוצר, לאחר התייעצות עם הנציבות ועם ארגונים העוסקים בקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות, ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאים לקבוע אמות מידה לקבלת הסיוע האמור בסעיף קטן (א).
- פטירת אדם עם מוגבלות מקצרת חיים 19עב. (א) נפטר אדם עם מוגבלות מקצרת חיים בתקופת האכשרה כמשמעותה בסעיף 19ע(ג)(4) יחולו הוראות אלה, לפי העניין: חיים

(1) היה הגוף הפיננסי שנתן לו את ההלוואה לדיור תאגיד בנקאי או תאגיד עזר, יפעל בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין כמשמעותן בפקודת הבנקאות, 1941⁴;

(2) היה הגוף הפיננסי שנתן לו את ההלוואה לדיור קופת גמל, חברה מנהלת או מבטח, יפעל בהתאם להוראות הממונה שניתנו בהתאם לסמכויותיו לפי כל דין;

(3) קבע שר האוצר גוף פיננסי נוסף לפי ההגדרה "גוף פיננסי" שבפרק זה, יפעל הגוף הפיננסי בהתאם להוראות הגוף המאסדר שמפקח עליו;

לעניין זה –

"חברה מנהלת" ו"קופת גמל" – כהגדרתן בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה–2005⁵;

"תאגיד בנקאי" ו"תאגיד עזר" – כהגדרתם בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א–1981⁶.

(ב) שר האוצר, בהתייעצות עם נגיד בנק ישראל והממונה ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאי לקבוע הוראות לעניין פטירת אדם עם מוגבלות מקצרת חיים לאחר תקופת האכשרה.

דיווח לכנסת ושינוי 19 עג. (א) שר האוצר, שר הבינוי והשיכון, הממונה והמפקח על הבנקים ידווחו לוועדת הכספים של הכנסת – לקביעת מוגבלות מקצרת חיים

(1) על התקדמותם בהיערכות וביישום ההסדר הקבוע בפרק זה – עד יום כ"ו באדר א' התשס"ט (3 במרס 2019);

⁴ ע"ר 1941, תוס' 1, עמ' (ע) 69, (א) 85.

⁵ ס"ח התשס"ה, עמ' 889.

⁶ ס"ח התשמ"א, עמ' 232.

(2) על אופן יישום ההסדר הקבוע בפרק זה, מספר האנשים עם מוגבלות מקצרת חיים שנטלו הלוואה לדיור לפי סעיף 19סט, מספר ההחלטות שלפיהן סירבו מבטחים לבטח אנשים עם מוגבלות לפי סעיף 19ע, ובכלל זה מספר ההחלטות כאמור שבבדיקה מדגמית כאמור באותו סעיף נקבע לגביהן שאינן סירוב סביר, ועלות יישומו של ההסדר לפי פרק זה בתקציב המדינה – עד יום ד' בטבת התש"ף (1 בינואר 2020) ובתום כל שנתיים לאחר מכן.

(ב) בכפוף לדיווח הראשון לפי הוראות סעיף קטן (א)(2), רשאים שר האוצר ושר הבינוי והשיכון, בהתייעצות עם נגיד בנק ישראל, הממונה והנציב ובאישור ועדת הכספים של הכנסת –

(1) לשנות, בצו, את הסכומים הנקובים בתוספת החמישית;

(2) לקבוע תנאים נוספים להגדרתו של אדם כאדם עם מוגבלות מקצרת חיים, אם מהניסיון שנצבר ביישום ההסדר לפי פרק זה עלה כי הדבר נדרש כדי לאפשר לאנשים עם מוגבלות ליטול הלוואות לדיור; ואולם, לא יהיה בקביעת תנאים נוספים כאמור כדי לשנות תנאים שנקבעו בפוליסת ביטוח חיים לאדם עם מוגבלות מקצרת חיים שנרכשה ערב קביעת התנאים הנוספים.

עדכון סכומים 19ע.ד. (א) (1) הסכומים הנקובים בסעיפים 19סט(ג) ו-19ע(ג)(2) יעודכנו ב-15 ביולי בכל שנה בהתאם לשיעור עליית מדד מחירי הדירות שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה הידוע ביום העדכון לעומת המדד כאמור הידוע עבור החודשים אפריל-מאי 2018.

(2) הסכומים הנקובים בתוספת החמישית יעודכנו ב-15 ביולי בכל שנה בהתאם לשיעור עליית מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה הידוע ביום העדכון לעומת מדד כאמור הידוע ביולי של השנה הקודמת.

(ב) החשב הכללי במשרד האוצר יפרסם את הסכומים המעודכנים לפי סעיף זה ברשומות ובאתר האינטרנט של משרד האוצר.

2. הוספת תוספת חמישית אחרי התוספת הרביעית לחוק העיקרי יבוא:

"תוספת חמישית

(סעיף 19עא(א) ו-(ב))

חלק א'

300 שקלים חדשים.

חלק ב'

5,400,000 שקלים חדשים."

3. תיקון חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) השלישית, בחלק א', אחרי פרט (11) יבוא:

"(12) סירב לבטח אדם עם מוגבלות, בניגוד להוראות סעיף 19 לה לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998;

(13) סירב למכור פוליסת ביטוח חיים לאדם עם מוגבלות מקצרת חיים, עקב מוגבלותו, בניגוד להוראות סעיף 19 לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998."

⁷ ס"ח התשמ"א, עמ' 208; התשע"ז, עמ' 1048.

4. תיקון חוק הבנקאות (שירות ללקוח)
- בחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981⁸, בסעיף 11א(א)(2), אחרי "לפי סעיף 16(ב)" יבוא "או לא נתן הלוואה לדיור לאדם עם מוגבלות מקצרת חיים בניגוד להוראות סעיף 19סט לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998⁹".
5. תחילה, הוראות ראשונות והוראת שעה
- (א) תחילתו של חוק זה ביום כ"א באלול התשע"ח (1 בספטמבר 2018); ואולם, אין באי-קביעת הוראות הממונה בעניינים שלהלן כדי לגרוע מחובתם של גוף פיננסי, מבטח או המדינה לפעול לפי הוראות חוק זה: מינוי אקטואר ממונה, תנאים שבחווה ביטוח חיים לאדם עם מוגבלות מקצרת חיים, אמות מידה לזכאות לסיוע בדיור לאדם כאמור והוראות בקשר לפטירתו, לפי החוק העיקרי כנוסחו בחוק זה; בסעיף זה, "אקטואר ממונה", "גוף פיננסי" ו"הממונה" – כהגדרתם בסעיף 19סט לחוק העיקרי, כנוסחו בחוק זה.
- (ב) הממונה יקבע הוראות לעניין מינוי אקטואר ממונה לא יאוחר מיום כ"ט באב התשע"ח (10 באוגוסט 2018).
- (ג) בשנות הכספים 2018 ו-2019 יקראו את סעיף 19עא(ב) לחוק העיקרי, כנוסחו בחוק זה, כך שבמקום "ייקבע בסעיף תקציב" יבוא "יוקצה מסעיף תקציב".

⁸ ס"ח התשמ"א, עמ' 258; התשע"ח, עמ' 454.
⁹ ס"ח התשנ"ח, עמ' 152.